

Nieuws

vrije zoekterm

periode van (dd-mm-jjjj)

► [Beleidssterreinen](#)

periode t/m (dd-mm-jjjj)

► [SC Wet en Recht](#)[Wachtwoord vergeten](#)

Mijn SC - Netwerk

Netwerkkaccount uva

LOGIN

WACHTWOORD

GERELATEERDE BELEIDSTERREINEN

[Communicatie, media en informatievoorziening](#) ►[Consument](#) ►[Handel en economie](#) ►[Staats- en bestuursrecht](#) ►

COMMENTAREN, NIEUWS EN ACHTERGROND

[Print artikel](#)

Gepubliceerd op 01 november 2012

Interview

'Het gaat er niet om of het functioneert'

Volgens Nico van Eijk moeten we ons zorgen maken over het gebrek aan onafhankelijkheid bij toezichthouders in Nederland. Het wringt al bij de status van zelfstandig bestuursorgaan, ook voor de nieuwe Autoriteit Consument en Markt, aldus de hoogleraar informatierecht.

Eurocommissaris Kroes (Digitale agenda) begint een inbreukprocedure tegen Nederland vanwege het politieke besluit om de kabelmarkt open te breken. Dit druist in tegen de Europese regels en knaagt aan de onafhankelijkheid van de toezichthouder, vindt zij.

Hoogleraar Van Eijk kijkt niet op van het incident. Sterker, hij waarschuwt al jaren dat toezichthouders in Nederland met hun status van zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) onvoldoende vrij van politieke inmenging zijn. Hij zei het onlangs nog op het vijftienjarig jubileumcongres van telecomwaakhond Opta.

Nu is een belangrijk moment voor Van Eijk om gehoord te worden, want bij de Eerste Kamer ligt het wetsvoorstel voor de oprichting van de Autoriteit Consument en Markt (ACM). In deze nieuwe supertoezichthouder moeten Opta, de Nederlandse Mededingingsautoriteit (NMa) en de Consumentenautoriteit samengaan. 'Bij de oprichting van zo'n grote en brede toezichthouder verwacht je dat er voldoende checks and balances worden aangebracht, zodat deze in voldoende onafhankelijkheid kan opereren. Het vreemde is dat dit wetsvoorstel geen enkele zekerheid biedt op dat punt,' zegt hij.

Waar schort het aan de onafhankelijkheid van de nieuwe toezichthouder?

'Het gaat op een aantal punten mis. Allereerst heeft de ACM geen eigen rechtspersoonlijkheid, zoals de Opta op dit moment wél heeft. Dat is van belang, omdat een rechtspersoon zelfstandig overeenkomsten kan afsluiten en voor zijn rechten kan opkomen. Bovendien kan een rechtspersoon zelfstandig personeel in dienst nemen. Dat is bij de ACM dus niet mogelijk. Haar medewerkers zijn formeel in dienst bij het ministerie van EL&I en daarmee ondergeschikt aan de minister. Dit kan zorgen voor loyaliteitsconflicten als het ministerie bijvoorbeeld iets anders zou willen dan het bestuur van de ACM.

'Verder is de benoeming van het bestuur van de toezichthouder in hoge mate ondoorzichtig, zoals we dat gewend zijn met ZBO's in Nederland. Het is vreemd, maar er heeft nooit een advertentie in de krant gestaan met de boodschap: wij zoeken een toezichthouder. Er wordt niet openbaar geworven, je kunt je ook nergens aanmelden voor de functie. Wat voor de aanstelling geldt, geldt trouwens ook voor het ontslag: daar gaat in principe alleen de minister over.

'En dan is er de vraag of de minister invloed kan uitoefenen. Het antwoord is ja, dat gaat vrij ver. Alleen in individuele zaken kan de minister géén instructies geven aan de toezichthouder, in alle andere gevallen wel. Beleidsinhoudelijk kan hij zich dan ook vergaand bemoeien met het toezicht. Budgettaire zekerheid is er evenmin: de begroting die ieder jaar moet worden vastgesteld, kan eenvoudig als drukmiddel worden ingezet.'

Maar het toezicht in Nederland functioneert nu toch goed, ondanks dat uw bezwaren ook deels van toepassing zijn op het huidige toezicht. Zal het dan straks plotseling misgaan?

'Het gaat er niet om of het nu goed functioneert. Regels maak je voor de gevallen wanneer het fout gaat. Enige tijd terug was ik in Albanië, waar na een aanpassing van de plaatselijke mediawet nieuwe partijen via een

Discussies

[Andreas Kinneging: Persbreidel](#)[Recordjaar Kamerstemmingen sinds 2006](#)[Bedenkingen bij infrastructuurplannen EU](#)[Raad van State: waarom Aow niet naar 67?](#)['Niemand maakte zich druk over waterbeheersing'](#)[Kabinet heeft zorgen over bedrijfslasten](#)[Jongeren kunnen nog steeds te makkelijk drank kopen](#)[Marktwerking en aanbesteding zijn terug](#)[Advies aan gemeenten: hef leges voor Wob-verzoeken](#)[Meer openbaarheid van bestuur komt eraan](#)[ALLE DISCUSSIES](#)

onafhankelijke procedure een omroepvergunning konden krijgen. Maar vervolgens was het toekennen van benodigde frequenties weer grotendeels afhankelijk van politieke willekeur. Zoiets gebeurt hier niet, maar dat laat onverlet dat het hier ook kán gebeuren: het Commissariaat voor de Media gaat over de toekenning van commerciële omroepvergunningen, maar de minister beslist over het toekennen van frequenties. Wat ik maar wil zeggen: je moet dat soort weeffouten helemaal niet hebben in je systeem.

'Daarnaast kun je je afvragen of het altijd wel zo goed gaat in de praktijk. Ik zie regelmatig voorbeelden die bij mij twijfels doen rijzen. Zoals het recente amendement op de Telecommunicatiewet om de kabel open te breken voor nieuwe aanbieders, nadat de Opta daar bewust van had afgezien, zich basierend op de Europese regels en marktontwikkelingen.'

Moet de wet voor oprichting van de ACM wat u betreft van tafel?

'Ik zou het niet erg vinden als de senaat besluit hiermee te wachten. Er wordt nu gezegd dat haast geboden is, omdat de wet volgend jaar 3 miljoen euro bespaart. Dan zeg ik: dat is een verwaarloosbaar bedrag wanneer daar weer nieuwe risico's tegenover staan. Ook wordt gezegd dat het personeel er al helemaal klaar voor is. Maar die situatie heeft men zelf gecreëerd – een drogreden dus wat mij betreft. Als de Eerste Kamer de wet toch per se wil goedkeuren, kan ze bijvoorbeeld oproepen nog eens goed na te denken over het toezicht in Nederland. Er komt nog een tweede wetstraject aan dat de fusie moet beklinken, wellicht dat zaken daarin dan beter geregeld kunnen worden.'

Vindt u dat de nieuwe toezichthouder helemaal geen ZBO moet zijn? En wat dan wel?

'Inderdaad, de ZBO-status is in mijn ogen niet geschikt. Dit wordt ook herhaaldelijk bevestigd door Europa, dat mede gesteund door jurisprudentie eisen aan onafhankelijkheid stelt die binnen een typische ZBO-structuur niet haalbaar zijn. Dan gaat het bijvoorbeeld over transparante benoemingen, meerjarige zekerheid over budgetten, regelgevende bevoegdheden, et cetera. In mijn ogen moet hier een nieuw systeem voor worden opgetuigd.'

Lijkt het u waarschijnlijk dat hiervoor steun te vinden is? In Den Haag klinken juist geregeld stemmen om de politieke greep op het toezicht te verstevigen.

'Het zal niet eenvoudig zijn om de handen op elkaar te krijgen voor onafhankelijker toezicht. Je ziet ook dat Nederland er bij de implementatie van richtlijnen voor kiest de toezicht-houder niet te veel macht te geven. Als Nederland zich niet kan vinden in de Europese uitgangspunten met betrekking tot de onafhankelijkheid van toezicht, dan moet men aankloppen in Brussel en Straatsburg. Veel begrip is daar overigens niet te verwachten: er is eerder een wens om onafhankelijkheid van toezicht verder te versterken. Dit blijkt bijvoorbeeld uit het recente voorstel voor een privacyverordening.'

Auteur

Richard Sandee

Hoogleraar Nico van Eijk: 'Als Nederland zich niet kan vinden in de Europese uitgangspunten met betrekking tot de onafhankelijkheid van toezicht, dan moet men aankloppen in Brussel en Straatsburg.' Foto: Janneke Koorevaar

Loopbaan

Nico van Eijk (51) is sinds 2005 hoogleraar informatierecht, in het bijzonder het media- en telecommunicatierecht, aan de Universiteit van Amsterdam (UvA). Daarnaast is hij directeur van het aan de Faculteit der Rechtsgeleerdheid gelieerde Instituut voor Informatierecht (IViR), waar onderzoek wordt gedaan naar de juridische aspecten van de productie, opslag, verspreiding en het gebruik van informatie. Van Eijk is verder onder meer lid van de Raad van Toezicht van de Nederlandse Publieke Omroep en voorzitter van twee commissies van de Sociaal-Economische Raad.

[REAGEER OP DIT ARTIKEL](#) ▼